

اخلاق در فناوری اطلاعات و آسیب شناسی اخلاق ارتباطات

دکتر بهزاد پورنقادی*

دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان (عضو باشگاه پژوهشگران جوان)

چکیده

زمینه: با امکانات و گزینه‌های فراوانی که رسانه‌های جدید در عصر اطلاعات در اختیار افراد جامعه قرار می‌دهند، کاربران دائماً با محرک‌های جدید و انواع مختلف رفتارهای اجتماعی و اخلاقی آشنا می‌شوند. این فضا هویت نامشخص و پیوسته متحولی را می‌آفریند، و بیشترین تأثیر آن برای نسلی است که در مقایسه با نسل قبل با محرک‌های فراوانی مواجه است. همچنین از طریق رسانه‌های نوین و فناوری اطلاعات، افراد جامعه خط مفروض میان فضای عمومی و خصوصی را تجدید سازمان می‌کنند و این امکانی است که جامعه فعالانه از آن استفاده می‌کند.

روش کار: با بررسی تعداد ۸۰ نفر از کاربران عمومی فناوری اطلاعات و آسیب‌های اجتماعی، هنجارها و تهدیدهای اخلاقی شبکه جهانی و ابزارهای ارتباطی رایانه‌ای بر آنها، الگوی برای اخلاق کاربری ارائه شده است.

یافته‌ها: در این پژوهش مشخص گردید بیش از ۸۵٪ کاربران در معرض آسیب‌های اخلاقی و ناهنجاری‌های فناوری اطلاعات قرار دارند که سهم کودکان و نوجوانان در این نمونه‌گیری از سایرین بیشتر است.

نتیجه‌گیری: اخلاق حرفه‌ای به دلیل این که متخصصان تنها با تسلط بر کار و فعالیت حرفه‌ای خود و فلسفه و نقش آن در زندگی مردم، به درک اخلاقی نایل می‌آیند و عینیت‌گرایی و بی‌طرفی علمی و عدم جانبداری سیاسی که مهمترین اصل اساسی علم و فناوری است، در رابطه با اخلاق علمی حرفه‌ای مورد تأیید قرار گرفته است.

کلید واژه‌ها: اخلاق علمی، فناوری اطلاعات، هنجارهای اخلاقی، هویت مجازی.

سراغاز

شتاب توسعه علوم بشری و پیشرفت فناوری‌های نوین، دستاوردهای جدید علمی را برای انسان به ارمغان آورده است، لیکن ورود به عرصه‌های جدید علمی و فناوری، همواره نکات و مسائل اخلاقی و محدودیت‌هایی را به همراه خواهد داشت. پیشرفت و توسعه علمی با یک فرایند دو جانبه همراه بوده است، یکی جنبه خدمات و ارزش‌های ارائه شده توسط فناوری جدید و دیگری، فرهنگ کاربردی و اخلاقی علوم نوظهور می‌باشد. خدمات و دستاوردهای فناوری‌های نوین در ارتقاء سطح کیفی زندگی انسان‌ها نقش مهمی ایفا می‌کند و به رفع نیازها، مشکلات، خواسته‌ها و علایق بشر می‌پردازد. در مقابل ارائه

خدمات و راهکارهای فنی، مسائلی همچون اخلاق علمی و فرهنگ کاربردی و اخلاقی، مورد توجه و بحث و بررسی قرار گرفته است. مسائل اخلاقی فناوری از دو جنبه مورد بررسی قرار می‌گیرد: ۱- رعایت اخلاق علمی در تولید فناوری (توسط عرضه‌کنندگان فناوری) ۲- مسائل اخلاقی کاربردی علوم و فناوری (توسط کاربران و مصرف‌کنندگان). موضوعی که باعث اهمیت اخلاق علمی در دهه اخیر شده است، رشد پرشتاب علم و فناوری همزمان با ضعف نظام‌های سنتی اخلاقی در جوامع بود. در نتیجه این پرسش به میان آمد که با این مقیاس از تصرف ذهنی و علمی در عالم، توسط انسان که با پیشرفت

عبارتند از: مطالعه و تحقیق در مقالات علمی - پژوهشی مرتبط، استفاده از منابع مناسب و علمی، مقایسه روش های ارائه شده توسط پژوهشگران و محققین، مطالعه بر روی نمونه های واقعی و کاربردی به صورت گسترده و مقیاسی، مقایسه نتایج حاصل از پژوهش های انجام شده و آمارهای ارائه شده مرتبط با موضوع، بررسی مسائل اخلاقی در فناوری اطلاعات توسط کاربران و متخصصان تولید علم و فناوری، و خصوصیات رفتاری و اخلاقی ۸۰ کاربر شبکه جهانی در مدت زمان ۹ ماه.

یافته ها

در شکل شماره یک الگو پیشنهادی اخلاق کاربری در فناوری اطلاعات ارائه شده است که این الگو حاصل تحقیق و پژوهش در مدت ۹ ماه بر روی ۳۰ نفر از کاربران عمومی شبکه جهانی و ۵۰ نفر از دانشجویانی که از فناوری اطلاعات، شبکه جهانی و ابزار ارتباطات رایانه ای استفاده می کنند، است. این الگو نشان دهنده بازخوردها، کنش ها و هنجارهای اجتماعی و اخلاقی کاربران در فناوری اطلاعات و ارتباطات و ساختار آن در جامعه می باشد. همچنین در این نمونه گیری، مشخص گردید بیش از ۸۵٪ از کاربران در معرض مخاطرات و ناهنجاری های اخلاقی فناوری اطلاعات قرار دارند که سهم کودکان و نوجوانان در این پژوهش از سایرین بیشتر بوده است. با توجه به داده های فوق، نقش والدین و آموزش رفتارهای اجتماعی کاربران در دنیای مجازی توسط آنان به خوبی احساس می شود.

میزان استفاده جمعی و عمومی از فناوری اطلاعات و ابزار شبکه جهانی هر روز بیشتر و فراگیرتر می شود. به طوری که در کشور ایران تنها ظرف مدت چند سال یعنی از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۷ تعداد کاربران شبکه

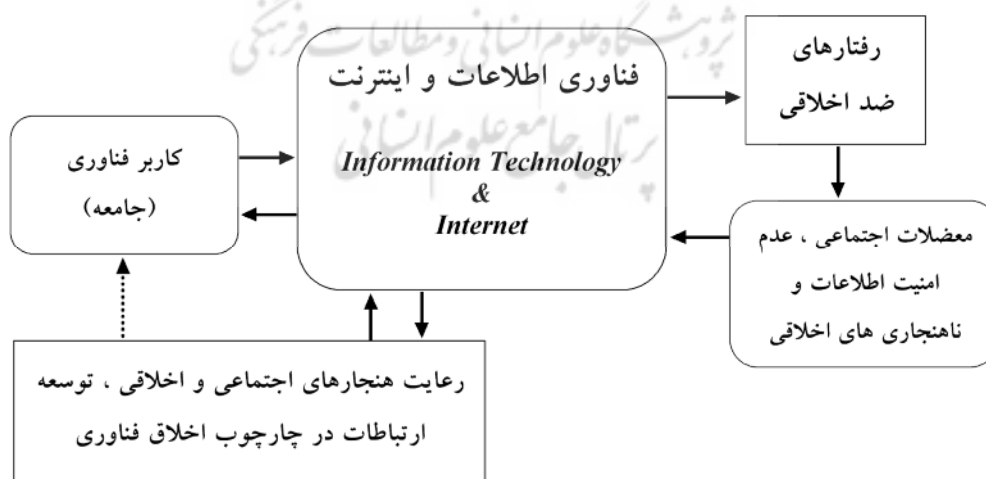
دانش و فناوری ظاهر می شود، آیا فعالیت های علمی و فناوری آن متعهد به کیفیتی مبتنی بر منطق اخلاقی و مصلحت جمعی نیز هست؟ مدتی است در کشور، سیاست پالایش برخی از سایت ها اجرا شده است و هدف آن منع استفاده از سایت های غیراخلاقی برای کودکان و نوجوانان بوده است. البته یکی از نگرانی های مشترک والدین در همه جوامع نحوه استفاده کودکان از شبکه جهانی است. با امکانات و گزینه های فراوانی که رسانه های جدید در عصر اطلاعات در اختیار افراد جامعه قرار می دهند، کاربران دائماً با محرک های جدید و انواع مختلف رفتارهای اجتماعی و اخلاقی آشنا می شوند. این فضا هویت نامشخص و پیوسته متحولی را می آفریند و بیشترین تأثیر آن برای نسلی است که در مقایسه با نسل قبل با محرک های فراوانی مواجه است. همچنین از طریق رسانه های نوین و فناوری اطلاعات، افراد جامعه خط مفروض میان فضای عمومی و خصوصی را تجدید سازمان می کنند و این امکانی است که جامعه فعالانه از آن استفاده می کند (۱). اخلاق در فناوری اطلاعات، یک زمینه نوظهور از برخورد اطلاعات، بهداشت روانی و ارتباطات در عصر اطلاعات است که از طریق شبکه جهانی و فناوریهای مرتبط با آن ارتقا و تکامل می یابد. اخلاق اطلاعات را نه تنها به عنوان یک توسعه فنی بلکه به عنوان حالتی روحی، طرز تفکر و یک حرکت عمومی جهانی می توان توصیف کرد (۲).

روش بررسی

در این مقاله به بحث و بررسی مسائل اخلاقی در حوزه فناوری اطلاعات و عصر توسعه ارتباطات رایانه ای و شبکه های اطلاعاتی از دو جنبه یاد شده می پردازیم. روش های استفاده شده در پژوهش حاضر

نظریات آنها را فراهم می سازد. دستیابی به تصاویر مبتذل جنسی و خشونت بار یکی از پدیده های ضد اخلاقی است که مخاطبان و کاربران فناوری اطلاعات به ویژه کودکان و نوجوانان را در معرض تهدید و کنش های نامناسب اخلاقی قرار می دهد. ارتباطات و روابط کاربران در محیط های مجازی و فریب های هویتی ناشی از آن، یکی دیگر از پیامدهای اخلاقی در عصر اطلاعات است و همین موضوع باعث بی اعتبار شدن هویتی در رسانه های ارتباطی و فناوری اطلاعات شده است. از یک سو متخصصان و پدید آورندگان علوم و فناوری اطلاعات ملزم به رعایت نکات اخلاقی و حقوق کاربری خاص خود هستند. انتشار رمزهای مخرب و جاسوسی اطلاعات یکی از عوامل ضد اخلاقی در این زمینه است. یک متخصص فناوری اطلاعات و ارتباطات علاوه بر آشنایی با علوم و دانش و تخصص مرتبط، لازم است از محدودیت ها و رمزهای حریم خصوصی افراد جامعه و هنجارهای اخلاقی حاکم در آن اطلاع و آگاهی داشته باشد و به رعایت آن در نحوه تولید علم و گسترش فناوری بپردازد.

جهانی از ۱/۸ به ۱۱/۲ میلیون نفر رسیده است. این میزان گسترش فناوری اطلاعات با پیامدهای اخلاقی نیز همراه خواهد بود که در ادامه به برخی از آنها اشاره می شود. فناوری اطلاعات و ابزار گسترده شبکه جهانی توانایی و امکان انتقال متن، ایمیل، تبادل اطلاعات و دسترسی به پایگاه های داده ای و اطلاعاتی، دسترسی به تصاویر، پخش فیلم و موسیقی، گفتگوی مجازی، شرکت در بحث های گروهی و امکانات دیگری را دارد که با عدم رعایت مسائل اخلاقی در کاربری، این امکانات و دسترسی های غیر مجاز به اطلاعات و داده ها، پدیده های غیر اخلاقی متعددی را به وجود می آورد که برخی از آنها عبارتند از: نفوذ به رایانه های شخصی و اداری، سرقت و دزدی اطلاعات و داده ها، دسترسی غیر قانونی به منابع اطلاعاتی و مالی، انتشار افکار و رفتارهای غیر اخلاقی و مخالف با هنجارهای جوامع بشری، سوء استفاده های جنسی، سوء استفاده های مالی و اطلاعاتی، دزدی هویت و ترویج فساد. فناوری اطلاعات و شبکه جهانی، تفکرات و رویه های افراد را تحریک می نماید، زیرا این فناوری امکان انتشار جهانی اندیشه ها و

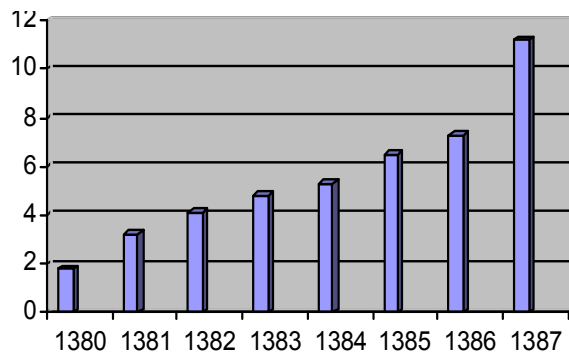

شکل ۱: الگوی اخلاقی کاربری در فناوری اطلاعات.

رایانه های شخصی و انجام فعالیت های مخرب، ایجاد بحران در سامانه های رایانه ادارات و سازمان ها، افشای اطلاعات شخصی افراد حقیقی و حقوقی، ارسال اطلاعات دروغ و نامه های تحریف شده، شیوع و انتشار ویروس و برنامه های جاسوسی و مسائلی از این قبیل می باشد.

اخلاق علمی در فناوری رسانه

اخلاق علمی مانند اخلاق در هر نظام و حرفه دیگری باید منعکس کننده هنجارهای درونی حرفه و احساس تعهد اخلاقی از سوی خود متخصصین، پژوهشگران و عرضه کنندگان فناوری و مصرف کنندگان و کاربران آن باشد. در واقع اخلاق علمی باید به صورت یک رفتار و هنجار اجتماعی، فرهنگ سازی و آموزش داده شود و رعایت آن همانند سایر قوانین و مقررات اخلاقی بصورت درونی و فردی نمود پیدا کند. گسترش فناوری های جدید مانند شبیه سازی، اصلاح ژنتیکی، نانوفناوری، دانش کوانتوم و فناوری اطلاعات موجب طرح مسائل اخلاقی جدیدی شده است. اخلاق شامل صفاتی است که انسان فعالیت های مطابق و متناسب با این صفات را بدون تأمل و تفکر و دشواری انجام می دهد و مقصود از علم اخلاق آن دسته از اصول و قواعد و دانشی است که به رفتارها و هنجارهای خوب و بد، شایسته و ناشایسته و درست و غلط اشاره می کند. اخلاق علمی یکی از شاخه های جدید اخلاق است که می کوشد به مسائل اخلاقی حرفه های گوناگون پاسخ دهد. یک فعالیت تحقیقاتی و پژوهشی در حوزه فناوری می تواند با محیط زیست، ایمنی، حریم خصوصی دیگران و منافع متعارض اجتماعی ارتباط یابد و محل پرسش ها و تأملات اخلاقی شود. با گسترش فناوری اطلاعات امکان تهدید حریم خصوصی افراد جامعه، وجود و نوع یا استفاده نادرست از فناوری و علوم می تواند سلامت زیست محیطی را به خطر اندازد. از این جهت است که اخلاق حرفه ای

شکل ۲: شاخص رشد کاربران شبکه جهانی ایران در مقیاس میلیون نفر (۳).

هویت اخلاقی و اخلاق مجازی

از مسائل اخلاقی که در دنیای فناوری اطلاعات مطرح است، اخلاق مجازی کاربران و هویت اخلاقی آنان در دنیای مجازی شبکه جهانی می باشد. پدیده ای به نام هویت مجازی این امکان را به کاربران فناوری اطلاعات می دهد که تحت هر عنوانی به معرفی خود بپردازند و از مخاطبان خود سوء استفاده نموده و از این راه به اهداف و مقاصد غیر اخلاقی خود برسند. پدیده ازدواج شبکه جهانی یکی دیگر از مسائل مهم اخلاقی در عصر اطلاعات و دنیای مدرن فناوری IT است. این موضوع به قدری دارای اهمیت است که گاهی منجر به تباهی زندگی افراد جامعه می شود. در مباحث مرتبط با ازدواج های شبکه جهانی و مجازی، مسائل اخلاقی و درستی گفتار کمتر مورد توجه قرار می گیرد و همین امر سبب انحراف طرفین و عاملی برای فریب دادن مخاطب می باشد. پایبندی به هنجارهای خانواده و اصول مذهبی و دینی در کنار آموزش صحیح کاربری و استفاده از فناوری اطلاعات، به ویژه برای کودکان، نوجوانان و جوانان راه حلی مناسب برای جلوگیری از ناهنجاری های ضد اخلاقی فناورانه است. از دیگر موارد ضد اخلاقی و نفوذ به حریم خصوصی دیگران، دزدی اطلاعات شخصی مانند رمزهای عبور، حساب بانکی، دسترسی غیر قانونی به اطلاعات دیگران، نفوذ به

علمی، موضوعیت می یابد و به مباحث اخلاقی مربوط به تولید، انتقال، کاربری و مبادله دانش می پردازد. اخلاق حرفه ای به مسائل و پرسش های اخلاقی و اصول و ارزش های اخلاقی یک نظام حرفه ای می پردازد و ناظر بر اخلاق در محیط حرفه ای است (۴).

فناوری های ارتباطی و اطلاعاتی

انقلاب فناوری های ارتباطی و اطلاعاتی به ویژه پیدایش رسانه های الکترونیکی جدید تمام شوون زندگی انسان ها را تحت تأثیر قرار داده است. فناوری های ارتباطی و اطلاعاتی در حوزه عملیات روانی نیز کاربرد فراوانی یافته اند. در واقع عملیات روانی و یا به تعبیر دیگر تأثیر و نفوذ در افکار و رفتار سایر دول و ملل که کارگزاران، آن را در جهت اهداف و مقاصد خود پی ریزی می کنند، امروزه از طریق فناوری های ارتباطی و اطلاعاتی به خصوص رسانه های نوین روبه گسترش نهاده است (۵). به تعبیر ادومین امری ارتباطات در معنای عام یعنی "فن انتقال اطلاعات، افکار و رفتارهای انسانی از یک شخص به شخص دیگر چارلز کولی نیز ارتباط را سازوکاری می داند که از خلال آن روابط انسان ها برقرار شده و گسترش می یابد. بنابراین ارتباطات، انتقال پیام به دیگری و اساس شکل گیری جامعه انسانی است که ماهیت جوامع فعلی بر پایه آن تعریف می شود. روابط انسان بر اساس ارتباط پدید می آید و تمامی مظاهر فکری و ابزار انتقال آن در مکان و زمان بر پایه این سازوکار توسعه می یابد (۶). میکی اسمیت نیز به طور مفید و مختصر ارتباطات را این گونه تعریف می کند: "فرایند انتقال اطلاعات، احساسات، حافظه و افکار در میان مردم" به طور کلی ارتباطات، در برگرفته روند مبادله اطلاعات به مفهوم عام و یا به عبارتی به مثابه پیوند و اجتماع ابزارها و فنون جهت انتقال اطلاعات تلقی می شود (۷). پس از انقلاب صنعتی و رشد روزافزون فناوری، حوزه عملکرد و مفهوم

ارتباطات نیز متنوع گردید؛ چنانکه در پایان قرن بیستم، انقلاب فناوری در حوزه ارتباطات و اطلاعات و گسترش دسترسی افراد جامعه به اطلاعات آن هم به شیوه ای انقلابی و بی سابقه زمینه ساز ظهور رسانه های الکترونیکی در سطح جهانی شد. به واسطه پیشرفت های فنی ارتباطات و افزایش فرصت ها برای تعامل اطلاعات، کالاها و اندیشه ها بیشتر و سریع تر و با هزینه کمتر مبادله می شوند. بنابراین توانمندی های مردم برای برقراری ارتباطات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی گسترش یافته است.

از آنجا که جوهره اصلی تمدن و فرهنگ در عصر حاضر ترکیبی از فناوری، نظام های ارتباطی جهانی همراه با تولید، انتقال و پردازش اطلاعات است. لذا انقلاب ارتباطی، دگرگونی های عمیق و گسترده ای را در زندگی انسان ها ایجاد کرده است (۸). به اعتقاد مانوئل کاستلز در عصر ارتباطات، فاصله زمانی و مکانی به واسطه گستردگی و پیچیدگی ابزارهای اطلاع رسانی محو شده و نظم طبیعی دوران قدیم یا چارچوب های مکانیکی جهان صنعتی به یمن دانش اطلاعاتی از بین رفته است. لذا حضور در این مکان، معنای تازه ای به خود گرفته که می تواند تعیین کننده ارتباط شخص با جامعه شبکه ای و یا جدایی و حذف او از این امکان فراگیر و در عین حال انحصاری باشد که با محوریت رسانه و اطلاعات صورت می گیرد؛ زیرا جهان جدید به صورت شبکه درآمد است، شبکه بزرگی که بافت اصلی و تار و پود آن را اطلاعات و نظام ارتباطات تشکیل می دهد (۹). بنابراین تغییر مفهوم ارتباطات را می باید در بطن زندگی معاصر یعنی گذر انسان ها از سادگی به پیچیدگی ارزیابی نمود (۱۰) که بی تردید این امر نیز تحت تأثیر مستقیم فناوری های ارتباطی و اطلاعاتی صورت گرفته است.

مسائل اخلاقی در فناوری اطلاعات

از آنجا که فناوری اطلاعات تحولات سیاسی و اجتماعی وسیع و شگرفی را پدید آورده است، مشکلات اخلاقی جدید و منحصر به فردی

می‌تواند کارآمدی خاص خود را نیز داشته باشد. اما این هویت مجازی می‌تواند در راستای پیشبرد اهدافی شوم و ضد اخلاقی قرار گیرد. بارزترین مصداق ظهور ناهنجاری‌های اخلاق فناوری اطلاعات، استفاده نادرست و مهار نشده کودکان از شبکه جهانی است. مشابه گمراهی و به خطر افتادن آنها توسط سودجویان شبکه جهانی است که هر چند وقت یک بار، اخبار نگران‌کننده‌ای در این رابطه از رسانه‌ها منتشر می‌شود (۱۲). انررسان معتقد است که "ارزش‌های فرهنگ مجازی، ارزش‌های گفتاری، قابل دسترس، آزاد و دارای واکنش سریع هستند". کستلز معتقد است که "فرهنگ هکری" اساس فرهنگ مجازی است و ارزش‌های شایسته سالارانه مفهوم اولیه جامعه مجازی و آزادی فردی بالایی را به همراه دارد. جوردن مدعی است که فرهنگ مجازی واکنشی است که فرهنگ، سیاست و اقتصاد را می‌سازد و قدرت فناوری را قدرتی تعریف می‌کند که نظام هنجاری فرهنگ مجازی را شکل می‌دهد (۱۳). بنابراین زندگی مجازی و دنیای رقومی ارتباطات، دارای هنجارهای رفتاری هستند که باید به آنها توجه نمود و لازم است آنها را به عنوان مسائل اخلاقی و اجتماعی رعایت کرد.

اخلاق رسانه‌ای و اطلاع‌رسانی

همان‌طور که کاربران، متخصصان و تولیدکنندگان علم و فناوری ملزم به رعایت اخلاق علمی و فناوری هستند، رسانه‌ها و پایگاه‌های خبری و اطلاع‌رسانی نیز از این قاعده مستثنی نیستند. از مهمترین وظایف یک پایگاه خبری و رسانه‌ای که به عنوان منبع اطلاع‌رسانی در جامعه فعالیت می‌کند، رعایت مسائل اخلاقی و انعکاس حقایق و واقعیت‌ها است. اخلاق رسانه‌ای در افکار عمومی جامعه نقش بسزایی دارد. عصر حاضر در پرتو دانش و فناوری شاهد تحولات بی‌شماری است که گسترش

در این حوزه ایجاد شده که نیازمند رسیدگی است. فناوری اطلاعات در شیوه‌های و اقدامات روزمره ما تاثیر می‌گذارد. برخی از مفاهیمی که در حوزه فلسفه اخلاق و فلسفه سیاسی کاربردی خاص داشته‌اند با پیشرفت فناوری اطلاعات دچار مشکلاتی شده‌اند که از آن جمله می‌توان به مفاهیم مالکیت، حریم خصوصی، توزیع قدرت، آزادی‌های اساسی و مفهوم مسؤولیت اخلاقی اشاره کرد. متخصصان امور رایانه چه مسئولیت‌های اخلاقی دارند؟ اگر یک نرم‌افزار رایانه‌ای دچار خطا شود چه کسی مسئول است؟ آیا ایجاد اختلال در برنامه‌ها و ارتباطات شبکه‌ای کاری غیر اخلاقی است؟ آیا نسخه برداری از برنامه‌ها و نرم‌افزارها در صورت عدم اطلاع و رضایت صاحبان و پدیدآورندگان آنها امری اخلاقی و متعارف است؟ اینها بخشی از پرسش‌هایی است که در حوزه اخلاق فردی و نهادی فناوری اطلاعات مطرح می‌شود. با توجه به امکان دسترسی افراد مختلف به اطلاعات موجود در رایانه‌هایی که به شبکه متصل هستند؛ دولت‌ها، جوامع بشری، متخصصین IT و کاربران فناوری اطلاعات موظف به رعایت چه اصول اخلاقی، سیاست‌ها و عملیاتی در خصوص حفظ حریم خصوصی افراد می‌باشند؟ مسائلی از این قبیل موجب شده است عنوان پژوهشی با نام اخلاق فناوری اطلاعات با دقت بیشتری در اخلاق کاربردی مورد توجه قرار گیرد (۱۱). در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات، اشخاص با هویت‌های مجازی در فضای الکترونیکی حاضر می‌شوند و با یکدیگر گفتگو می‌کنند و به تبادل اطلاعات درست یا اشتباه می‌پردازند و گاهی غافل می‌شوند که ممکن است با کسی ارتباط داشته باشند. که هویتی کاملاً مخالف با آنچه نشان داده است دارد. این یک هویت مجازی است، هویتی که البته کاربردهای خاص خود را در محیط الکترونیک دارد و

امکانات ارتباطی در رأس آنها قرار دارد. در چنین شرایط زمانی، شبکه جهانی، ماهواره ها و رسانه های گوناگون با انتقال اطلاعات همزمان، معلومات و مبادله افکار و عقاید نقش زیادی در تحولات سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی جوامع دارند (۱۴). پیشرفت فناوری و در راستای توسعه وسایل ارتباطی و اطلاعاتی که رابطه ای مستقیم با جامعه دارند و بر افکار عمومی موثر هستند، بیانگر اهمیت آن در تمامی ابعاد جامعه جهانی است و قرن حاضر عصر تبادل اطلاعات است. بنابر این امروزه کشورها برای دستیابی به اهداف و منافع خود در سایر نقاط جهان از این فناوری ها، بهره های فراوانی می برند. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سازمان نظام صنفی رایانه ای کشور، دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی به عنوان عرضه کنندگان و تبیین کنندگان سیاست کلی فناوری اطلاعات در کشور نقش اساسی در تعیین جایگاه اخلاق و مسائل اخلاقی کاربران و تاثیرات آن در جامعه را دارند. تاکنون سازمان ها و نهادهای مرتبط با فناوری اطلاعات و ارتباطات تنها نقش مجری و نظارت کننده بر عملکرد بخش های مختلف ارتباطی و مهار دسترسی کاربران را ایفا نموده اند که این عملکرد کافی نیست. مهمترین، تاثیر گذارترین و اساسی ترین اقدام تبیین خط مفروض ها و رعایت نکات اخلاقی و تضمین سلامت اطلاعاتی جامعه، آموزش همگانی به صورت جامع و فراگیر است. آموزش باید از طریق رسانه های جمعی همچون صدا و سیما، مطبوعات، برگزاری جشنواره ها و همایش های عمومی در سطح جامعه و در لایه های بالاتر و در سطح دانشگاهی به صورت تخصصی انجام شود.

نتیجه گیری

به منظور رعایت سلامت الکترونیکی و اخلاق شبکه جهانی در انگلستان یک گروه دیده بان شبکه جهانی به عنوان بخشی از تلاش های

جاری برای مصون نگاه داشتن کودکان در شبکه جهانی شبکه جهانی، سامانه جدیدی را راه اندازی کرده است. این سامانه به نحوی طراحی شده که به والدین امکان می دهد با مسدود کردن سایت ها و اتاق های گفتگوی^۳ خاصی که تصور می شود مورد استفاده افرادی است که از کودکان سوء استفاده می کنند، محتویات شبکه جهانی را بررسی نمایند. از این پالایشها می توان برای منع دسترسی به سایت های خشونت بار، نمایش دهنده مواد مخدر و تبلیغ کننده مشروبات الکلی استفاده کرد. از فناوری اطلاعات و ابزار شبکه جهانی می توان برای انتشار ذخایر غنی فرهنگی و ادبیات ایران و گسترش علوم در جهان استفاده نمود و نیز برای آموزش و پرورش، تجارت الکترونیک، بانکداری الکترونیک، اطلاع رسانی، خدمات رسانی به مردم در دولت الکترونیکی، تبلیغات، مسایل و آموزه های مذهبی و دینی و توسعه ارتباطات بین الملل و صلح جهانی استفاده کرد. در این مقاله مباحث کانونی اخلاق علمی مورد بحث قرار گرفت و مشخص گردید استقلال حرفه ای روشی است که در آن صلاحیت و مسؤولیت بحث پیگیری اخلاق علمی به خود اجتماع علمی واگذار شده است. اخلاق حرفه ای به دلیل این که متخصصان تنها با تسلط بر کار و فعالیت حرفه ای خود و فلسفه و نقش آن در زندگی مردم، به درک اخلاقی نایل می آیند و عینیت گرایی و بی طرفی علمی و عدم جانبداری سیاسی که مهمترین اصل اساسی علم و فناوری است، در رابطه با اخلاق علمی حرفه ای مورد تأیید قرار گرفته است.

سپاسگزاری

در پایان شایسته است از زحمات بی شائبه و حمایت های ارزشمند جناب آقای دکتر سهیل سبحان اردکانی، ریاست محترم باشگاه

۹. مانوئل کاستلز، احمد علیقلیان، افشین خاکباز. عصر اطلاعات و ظهور جامعه شبکه ای. انتشارات طرح نو. تهران ۱۳۸۰.
۱۰. نصری قدیر. فرا روایت های کاستلز در عصر اطلاعات: فصلنامه راهبرد. تابستان ۱۳۸۱، شماره ۲۴: ۳۵۵.
۱۱. شهریاری حمید. اخلاق فناوری اطلاعات چیست: جام جم. آذر ۱۳۸۵، شماره ۱۸۸۸.
۱۲. دیلمقانی میترا، حجازی سید علیرضا. تأثیر سازنده شبکه جهانی بر اخلاق کاربران: عصر فناوری اطلاعات ۱۳۸۶.
۱۳. میسفادین لی پی، پارتازیان کامبیز. فرهنگ فضای مجازی، بایدها و نبایدها در فرهنگ شبکه جهانی ۱۳۸۶.
۱۴. گروه تحقیق: جهانی شدن ارتباطات و تهدیدهای امنیت ملی ما. فصلنامه راهبرد. تابستان ۱۳۸۴، شماره ۳۶: ۹۰.

پژوهشگران جوان دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، تشکر و قدردانی نمایم.

واژه نامه

1. Reference منبع، مأخذ
2. Filtering پالایش، منع دسترسی
3. Chat Room اتاق گفتگو در محیط مجازی
4. Web تار عریض جهانی، شبکه شبکه جهانی
5. IT فناوری اطلاعات
6. Internet شبکه جهانی

منابع

۱. داگلاس راش کوف. سیاحت غرب: ۱۳۸۲، شماره ۵۸.
۲. نقشینه وحید. سلامت دیجیتالی: روزنامه ایران. اردیبهشت ۱۳۸۶، شماره ۳۶۳۶.
۳. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات: آمار تعداد کاربران ایرانی شبکه جهانی ۱۳۸۷.
۴. رضایی زیور. اخلاق علمی: باشگاه پژوهشگران دانشجو، ۱۳۸۷. مطالعات فرهنگی
۵. سوری جواد. نقش فناوری‌های نوین ارتباطی در عملیات روانی: فصلنامه عملیات روانی. ۱۳۸۷، شماره ۱۲.
۶. ساروخانی محمدباقر. جامعه شناسی ارتباطات. چاپ اول، انتشارات اطلاعات. تهران ۱۳۷۱: ۱۹.
۷. محسنیان راد مهدی. ارتباط شناسی. انتشارات سروش. تهران ۱۳۶۱: ۴۵.
۸. اخوان زنجانی داریوش. جهانی شدن و سیاست خارجی: دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی. تهران ۱۳۸۱: ۱۱۹.